

Beschrijvend deel inclusief toelichting bij de legger van oppervlaktewaterlichamen en kunstwerken

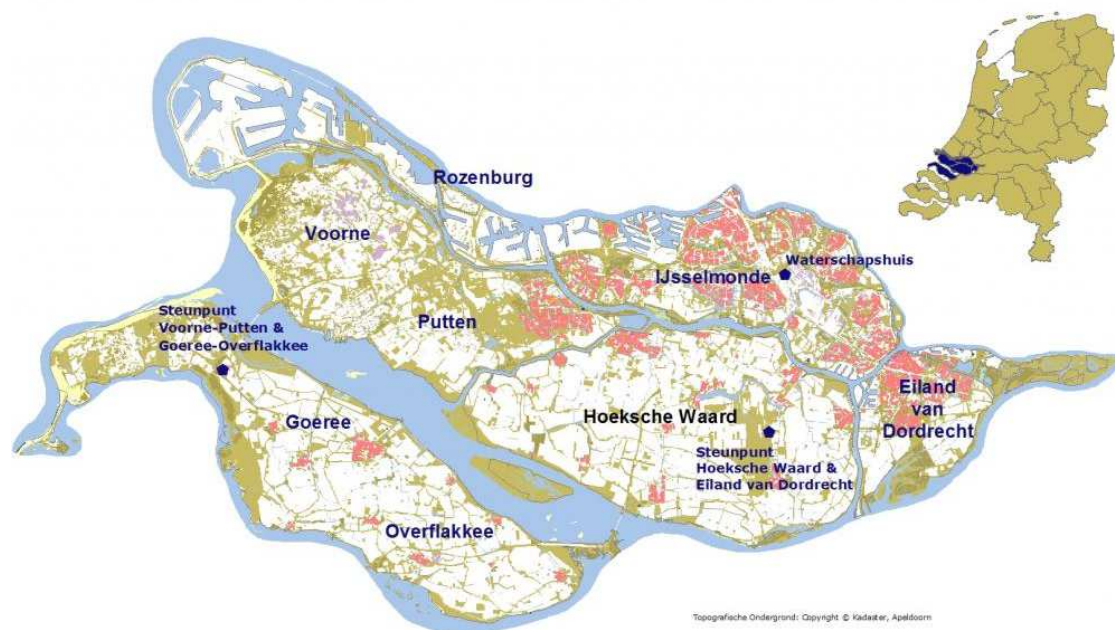
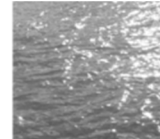

Vastgesteld door college van Dijkgraaf en Heemraden 20-12-22, B2300250)

Versie: 2022

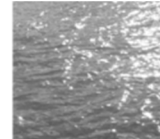
Auteurs: Kees Bekker en Koos Bok

Inhoudsopgave

1.	INLEIDING	3
1.1	ALGEMEEN	3
1.2	TOTSTANDKOMING VAN DE LEGGER	3
1.3	TOEKOMST VAN DE LEGGER	4
1.4	LEESWIJZER	4
2	WETTELIJK KADER EN FUNCTIE VAN DE LEGGER	5
2.1	WETTELIJK KADER	5
2.2	KEUR, LEGGER EN BEHEERREGISTER	5
2.3	FUNCTIE VAN DE LEGGER	6
3	DE LEGGER VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA.....	7
3.1	ALGEMEEN	7
3.2	TYPE WATERSTAATSWERKEN	7
3.2.1	<i>Watergangen</i>	8
3.2.2	<i>Gemalen</i>	10
3.2.3	<i>Stuwen</i>	10
3.2.4	<i>Afsluitmiddelen</i>	11
3.2.5	<i>Vaste dammen</i>	11
3.2.6	<i>Duikers, sifons en hevels</i>	12
3.2.7	<i>Bruggen</i>	12
3.2.8	<i>Sluizen</i>	13
3.3	ONDERHOUDSPlicht WATERSTAATSWERKEN	13
3.3.1	<i>Onderhoud watergangen</i>	13
3.3.2	<i>Onderhoud kunstwerken</i>	16
3.3.3	<i>Schouw</i>	17
4	UITGANGSPUNTEN EN BEGRIPPEN	18
4.1	<i>Uitgangspunten</i>	18
4.2	<i>Begrippen</i>	18

1. Inleiding

1.1 Algemeen

Het beheergebied van waterschap Hollandse Delta is waterstaatkundig gezien dynamisch en uniek door de ligging in de Zuidwestelijke Delta en Rijn-Maasmonding. Het gebied wordt gekarakteriseerd door eilanden die elk volledig omgeven worden door rijkswater, zowel de Noordzee als de grote rivieren. Het landgebruik in het beheergebied is divers en loopt uiteen van sterk verstedelijkte gebieden tot grootschalige open polderlandschappen. Er liggen een wereldhaven, een buitendijks gelegen historische binnenstad, duinen, uitgestrekte landerijen, een aantal natuurgebieden van internationale allure en historische havenkanalen die diep landinwaarts gelegen dorpen verbinden met het buitenwater (*Waterbeheerprogramma 2022-2027*).

Voor het uitvoeren van het waterbeheer is inrichting nodig: dijken, sloten, waterbergingen en kunstwerken zorgen ervoor dat het water verdeeld wordt en op de goede plek komt of wordt gehouden. Deze inrichtingen heten volgens de Waterwet *waterstaatswerken*. In het beheergebied zijn tienduizenden waterstaatswerken aanwezig. Het is van belang dat oppervlaktewaterlichamen en (peil regelende) kunstwerken blijven bestaan, de juiste afmetingen hebben en worden onderhouden. Het waterschap onderhoudt zelf de belangrijkste watergangen en kunstwerken en ziet toe op een adequaat onderhoud van de overige watergangen en kunstwerken door anderen.

Als waterbeheerder mag het waterschap regels stellen over welke partij de onderhoudsplichtige van een waterstaatswerk is en welk onderhoudsregime de onderhoudsplichtige moet uitvoeren. Per waterstaatswerk worden de ligging, afmetingen, zoneringen, onderhoudsplichtige vastgelegd. Wijzigingen aan deze gegevens (*leggerwijzigingen*) vinden hoofdzakelijk plaats middels watervergunningen. Het verlenen van watervergunningen en het uitoefenen van toezicht en handhaving zijn juridische instrumenten waarmee geborgd wordt dat activiteiten in de leefomgeving aansluiten bij de plichten van het waterstaatswerk (*Waterbeheerprogramma 2022-2027, sectie 2.8*).

De regels die van toepassing zijn op waterstaatswerken heeft het waterschap vastgelegd in de "Keur van waterschap Hollandse Delta" (hierna genoemd *de Keur*). In de "*Legger van oppervlaktewaterlichamen en kunstwerken voor waterschap Hollandse Delta*" (hierna genoemd *de legger*) zijn de waterstaatswerken opgenomen waarvoor de Keur van toepassing is.

De legger bestaat uit een beschrijvend deel inclusief toelichting (*dit document*) en een digitale kaart met gegevens in tabelvorm. Beide delen zijn openbaar toegankelijk via de website van het waterschap www.wshd.nl.

1.2 Totstandkoming van de legger

De legger bestaat in feite uit twee verschillende typen leggers. Dit zijn de Normatieve legger (artikel 5.1 van de Waterwet) en de Onderhoudslegger (artikel 78, tweede lid, van de Waterschapswet). In hoofdstuk 2 wordt dit verder toegelicht.

Het waterschap heeft de wettelijke plicht om de legger actueel te houden. Het bestuurlijk vaststellen van de legger is daarvoor een benodigde stap.

Echter, het watersysteem en de bijbehorende data wordt op bijna dagelijkse basis bijgewerkt en aangevuld. Middels verleende watervergunningen vinden leggerwijzigingen plaats die betrekking hebben op watergangen en (peil regelende) kunstwerken. De mutaties worden geregistreerd en bijgehouden in het beheerregister. Daardoor wordt elke dag het verschil tussen de vastgestelde legger en het beheerregister groter. Het is daarom noodzakelijk om frequent de legger vast te stellen.

In 2014 is de legger voor de laatste keer bestuurlijk vastgelegd. Over de jaren zijn meerdere grootschalige aanpassingen doorgevoerd in het beheerregister. De legger uit 2014 werd steeds vaker als niet actueel bevonden voor een lokale situatie. Hierdoor ontstonden allerlei praktische afwijkingen en onduidelijkheden voor gebruikers en onderhoudsplichtigen. Ter informatie is daarom het beheerregister gedeeltelijk op de website gezet. Dit is mogelijk omdat verleende watervergunningen gemandateerde leggerwijzigingen zijn.

Het komt weleens voor dat gegevens bij een waterstaatswerk ontbreken. In de legger staan miljoenen gegevens en sommige gegevens zijn al 50 jaar niet gewijzigd terwijl standaarden voor data- en informatievoorzieningen over de decennia wel gewijzigd zijn. Het streven is om de data zoveel mogelijk op orde te hebben, maar het zal nooit 100% compleet zijn. Het waterschap gaat zoveel mogelijk pragmatisch om met ontbrekende data met als doel om de functie van de legger te waarborgen. De mutaties als gevolg van watervergunningen, revisies, onderhoudsbestekken, overeenkomsten, in- en externe meldingen en mutatiesignalering zijn opgenomen in de nieuwe legger.

Inspraakprocedure

De Provinciale Omgevingsverordening schrijft voor dat voorafgaand aan vaststelling van de legger een inspraakprocedure wordt doorlopen. Belanghebbenden krijgen daardoor de gelegenheid om te controleren of alle gegevens goed zijn opgenomen in de legger en kunnen zienswijzen indienen. Op de gegevens die te maken hebben met ligging, typering en afmetingen van waterstaatswerken staat standaard geen bezwaar en beroep open: belanghebbenden hebben daarop al bij het verlenen van de vergunning bezwaar kunnen maken. Voor het toewijzen van de onderhoudsplicht en het aanwijzen van beschermingszones en waterbergingen staat wel bezwaar en beroep open, omdat de vaststelling hiervan impact heeft op de omgeving die daar niet eerder over in verweer kon.

1.3 Toekomst van de legger

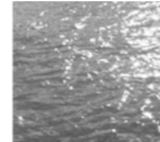
Het proces, het instrument, de handhaving en de invulling van de legger en de Keur zal in de komende jaren op de schop gaan. Met het intreden van de Omgevingswet veranderen er een aantal zaken over de (meta-)gegevens die per type waterstaatswerk bijgehouden zal moeten worden. Op landelijk niveau wordt in de komende jaren duidelijkheid gecreëerd hoe waterbeheerders om moeten gaan met de wijzigingen. In de basis wijzigt er niets aan het doel waarvoor de legger en keur bijgehouden en gehandhaafd worden, maar de uitvoering, gebods- en verbodsbepalingen kunnen wel wijzigen.

1.4 Leeswijzer

In dit document is beschreven wat de functie van de legger is, hoe de legger is opgebouwd en welke afwegingen en keuzes zijn gemaakt bij het opstellen van de legger.

- Hoofdstuk 2: In dit hoofdstuk wordt beschreven welke wettelijke- en beleidskaders de basis vormen voor de legger van oppervlaktewaterlichamen en kunstwerken. Daarnaast de wijze waarop de legger ondersteuning biedt bij beheer en onderhoud, handhaving en dient als juridisch instrument.
- Hoofdstuk 3: de legger van waterschap Hollandse Delta geeft aan hoe de legger is opgebouwd, op welke wijze de legger ondersteuning biedt en richting geeft aan beheertaken voor het watersysteem.
- Hoofdstuk 4: Geeft uitleg aan begrippen en uitgangspunten.

2 Wettelijk kader en functie van de legger

2.1 Wettelijk kader

In 1992 is de Waterschapswet in werking getreden. Deze wet geeft aan dat de taken die aan het waterschap zijn opgedragen onder andere de zorg voor het watersysteem betreft. In het *Reglement van Bestuur voor waterschap Hollandse Delta* is door de Provinciale Staten van Zuid-Holland deze zorg aan het waterschap toegewezen. Ook is in deze wet de bevoegdheid vastgelegd dat een waterschap met een legger onderhoud mag toewijzen (opleggen) wanneer dat haar taak helpt. Op basis van de Waterwet (2009) volgt daarbij ook de plicht voor het opstellen van een legger om vast te leggen welke waterstaatswerken in het gebied liggen. Bij de waterstaatswerken moeten bepaalde gegevens worden bijgehouden en de Provinciale Waterverordening kan additionele eisen stellen aan of verduidelijkingen geven over deze gegevens.

Kortom, de legger bestaat in feite uit twee verschillende typen leggers. Dit zijn de Normatieve legger (artikel 5.1 van de Waterwet) en de Onderhoudslegger (artikel 78, tweede lid, van de Waterschapswet).

Normatieve legger

In de legger volgens artikel 5.1 van de Waterwet (straks in artikel 2.39, eerste lid van de Omgevingswet) staat omschreven waaraan waterstaatswerken naar ligging, vorm, afmeting en constructie moeten voldoen. Een waterstaatswerk is een oppervlakte-waterlichaam, waterkering, bergingsgebied of ondersteunend kunstwerk. Bij of krachtens provinciale verordening (Waterverordening Zuid-Holland) kunnen nadere voorschriften worden gegeven ten aanzien van de inhoud en vorm van de legger.

In artikel 4.1 lid 1 onder b *Waterverordening Zuid-Holland* is bepaald dat de legger, in ieder geval bevat: de gemiddelde dwarsprofielen van de oppervlaktewaterlichamen en bergingsgebieden onder beheer van het waterschap, en een omschrijving van de ondersteunende kunstwerken en de bijzondere constructies die hier deel van uitmaken. Voorts wordt omschreven in artikel 4.1 lid 2 dat op de voorbereiding van de legger afdeling 3:4 van de *Algemene wet bestuursrecht* van toepassing is, waarin voorschriften staan over het proces van ter inzage leggen en vaststellen van de legger.

Onderhoudslegger

Naast de legger die de waterbeheerder vaststelt volgens de Waterwet is er ook een onderhoudslegger. De grondslag hiervoor zit in artikel 78, tweede lid van de Waterschapswet. De onderhoudslegger wijst toe wie (de onderhoudsplichtige in de legger) welk onderhoud (de onderhoudsplicht uit de keur) aan welk waterstaatswerk is toegewezen. Artikel 78, tweede lid, van de Waterschapswet wijzigt met de inwerkingtreding van de Omgevingswet niet.

Voorliggende legger van Oppervlaktewaterlichamen en Kunstwerken

De onderhavige legger is dus zowel een legger als staat van werken in de zin van de *Waterwet* als een onderhoudslegger in de zin van de *Waterschapswet*. Volgens de *Memorie van Toelichting op de Waterwet* bestaat de mogelijkheid tot het integreren van beide leggers in één document.

De provincie kan bij omgevingsverordening voor bepaalde gevallen vrijstelling verlenen van de leggerplicht.

2.2 Keur, legger en beheerregister

De Waterschapswet geeft ook aan dat het algemeen bestuur verordeningen maakt die nodig zijn voor het uitvoeren van haar taken. De Keur is zo'n verordening. De keur en de legger samen zijn instrumenten waarmee het waterschap het functioneren van het watersysteem kan beschermen. In de keur staan regels en verplichtingen, de legger laat zien waar de gebieden liggen waar de regels gelden.

Omdat nog niet alle waterstaatswerken in de legger zijn opgenomen, staan er in de keur ook zogenaamde vangnetbepalingen die regelen wie het onderhoud moet doen als dat niet in de legger of op een andere wijze is geregeld.

Bij de vastlegging van onderhoudsverplichtingen in de legger worden in principe geen nieuwe onderhoudsverplichtingen in het leven geroepen. De legger heeft geen constituerende werking, maar wijst bestaande onderhoudsverplichtingen toe.

De legger is een selectieve momentopname uit het beheerregister. Een vastgestelde legger verandert inhoudelijk niet tot op het moment dat de legger opnieuw wordt vastgesteld. De dagelijkse mutaties vinden plaats in het beheerregister. Het beheerregister is dus voortdurend aan veranderingen onderhevig. Als er aanleiding voor is wordt een nieuwe legger vastgesteld.

Voor waterkeringen is het wettelijk verplicht om naast de legger een technisch beheerregister te hebben. Voor de andere waterstaatswerken geldt dit niet. Het beheerregister van oppervlaktewaterlichamen en kunstwerken heeft dus geen wettelijke status maar een interne gebruiksfunctie.

2.3 Functie van de legger

Waterschap Hollandse Delta gebruikt de legger voor de volgende basisdoeleinden.

Juridisch instrument

Voor het toezicht op de naleving van onderhoudsplicht in de legger is in zoverre van belang dat deze bewijskracht heeft betreffende de onderhoudsplichtigen en onderhoudsverplichtingen. De Waterwet stelt dat de legger recht van bewijs heeft, behoudens tegenbewijs. De onderhoudsverplichting zelf wordt in het leven geroepen door het reglement, de keur, of besluiten van het waterschap (bijvoorbeeld watervergunningen).

Handhaving

In het verlengde van het bovenstaande wordt de legger in combinatie met de Keur gebruikt voor handhaving. Een belangrijk instrument is de jaarlijkse bagger- en takkenschouw. In de legger is immers onder andere de onderhoudsverplichting aangegeven. Wanneer hier niet aan voldaan wordt kan handhavend opgetreden worden. Ook zijn volgens de Keur verbodsbepalingen van kracht in de beschermingszones van de waterstaatswerken. In de legger wordt de breedte van deze zones langs de oppervlaktewaterlichamen concreet benoemd.

Registratie

De legger is in combinatie met het beheerregister tevens een middel om de gegevens van de waterstaatswerken bij te houden. Wijzigingen van gegevens van watergangen en (peil regelende) waterstaatswerken door eigen werken of door derden worden in de legger verwerkt op basis van een watervergunning of een projectplan (straks met de Omgevingswet een projectbesluit). In eerste instantie gebeurt dit in het beheerregister.

Communicatie

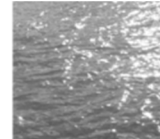
De legger is een krachtig communicatiemiddel naar burgers en andere overheden. Via de tekeningen en registers heeft eenieder inzage in de afmetingen en onderhoudsplichtigen en onderhoudsverplichtingen van de wateren en kunstwerken. Dit zorgt ervoor dat men gemakkelijker eenzelfde beeld heeft van een situatie.

Beheer en onderhoud

Met name voor het maken van onderhoudsbestekken wordt de legger door het waterschap en andere partijen veel gebruikt. Op eenvoudige wijze kan bepaald worden waar (groot) onderhoud nodig is, door bijvoorbeeld de situatie buiten met de afmetingen die in de legger staan te vergelijken.

Planvorming

Bij de voorbereiding en uitvoering van ruimtelijke plannen zijn leggergegevens van belang. De gegevens worden onder andere gebruikt voor hydrologische en ecologische modelberekeningen, bepalen van beschikbare capaciteit voor waterberging, onderzoeken naar effectieve watersysteemaanpassingen en peilbesluiten. Zo kan bijvoorbeeld met behulp van de gegevens van de legger (en het beheerregister) onderzoek worden verricht naar het effect van verschillende variantenoplossingen.

3 De legger van waterschap Hollandse Delta

3.1 Algemeen

De legger bestaat uit een beschrijvend deel inclusief toelichting (*dit document*) en een digitale kaart waarin is opgenomen: de functie en typering en de onderhoudsplichtige per onderhoudsverplichting van de betreffende waterstaatswerken. Ook zijn opgenomen de richting, vorm, afmetingen en constructie waaraan de waterstaatswerken moeten voldoen. Dit levert een enorme hoeveelheid data op, die via GIS (Geografisch informatie Systeem) wordt beheerd en ontsloten.

De ligging (geografie) en andere gegevens die zijn vastgelegd, zijn langs verschillende wegen verzameld. Het gaat over ruim 39.000 stukken watergangsegmenten en 35.000 kunstwerken. Per watergangsegment worden 19 gegevens vastgelegd; dus in totaal ca. 740.000 gegevens. Van de kunstwerken worden gemiddeld 17 gegevens vastgelegd; dit zijn ca. 600.000 gegevens. Niet alle gegevens staan in de legger.

Het beheerregister wordt elke dag (handmatig) bijgewerkt. Door de grote hoeveelheid mutaties in het beheerregister waar de legger uit wordt gemaakt, kunnen er foutjes in de legger sluipen. Het waterschap wil graag gegevens verbeteren en omissies invullen en nodigt daarom alle betrokkenen uit om onjuistheden te melden onder vermelding van de code van de wateren en/of kunstwerken. Op deze manier kan de legger in een lopend proces steeds verder worden verbeterd.

In dit hoofdstuk wordt aangegeven welke gegevens op welke manier in de legger zijn opgenomen.

3.2 Type waterstaatswerken

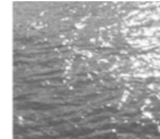
In de legger worden verschillende waterstaatswerken bijgehouden. Dat zijn de oppervlaktewaterlichamen en ondersteunende kunstwerken en de bijzondere constructies (*Waterverordening Zuid-Holland, artikel 4.1*). In de legger benoemt het waterschap de "oppervlaktewaterlichamen" als watergangen en de "ondersteunende kunstwerken en de bijzondere constructies" als kunstwerken. Kunstwerken zijn civieltechnische constructies zoals gemalen, stuwen, bruggen en duikers. In de legger worden zowel peil regelende kunstwerken als kunstwerken die geen peil regelen aangeduid.

Alle waterstaatswerken hebben een unieke code. Aan de letter(s) die zijn toegevoegd en aan de codering kan het type van de watergang of het type kunstwerk herkend worden. In Tabel 1 zijn de te hanteren letters per waterstaatswerk weergegeven.

Voor alle typen waterstaatswerken worden metagegevens beheerd. In de volgende paragrafen wordt per type waterstaatswerk de bijgehouden data weergegeven.

Tabel 1. Codering van watergangen en kunstwerken.

Type watergang	Letter voor het nummer	Type kunstwerk	Letters achter het nummer
Inlaat- en uitwateringsgeul	U	Gemaal	GM
Boezemwater	B	Stuw	ST
Hoofdwatergang	H	Afsluitmiddel	AF
Dijksloot	D	Vaste dam	VD
Wegsloot	W	Duiker	DU
Spoorsloot	S	Sifon / Syphon	SY
Overig water	T	Hevel	HE
		Brug	BR
		Sluis	SL
Voorbeelden:	B98352 H02945 T12334	Voorbeelden:	03306GM 12789ST 14147HE

3.2.1 Watergangen

In de legger wordt onderscheid gemaakt in de functie en het type van de watergangen. Volgens het *Reglement van bestuur voor waterschap Hollandse Delta* worden in artikel 1 van dit reglement twee functie wateren onderscheiden, namelijk primair en secundair. Daarnaast wordt er onderscheid gemaakt in het type van de wateren. Alle wateren binnen het beheersgebied zijn hiermee gekenmerkt in een functie en type. De leggerstaat voor watergangen is weergegeven in Tabel 4. Een schematische weergave van een watergang is weergegeven in Figuur 1.

Primaire watergang

Primaire watergangen zijn watergangen die een belangrijke functie hebben in de bovenlokale aan- en afvoer van water en voor waterberging.

Secundaire watergang

De zogenaamde secundaire watergangen zijn minder belangrijk voor de werking van het gehele watersysteem en hebben vooral een functie in de lokale ontwatering en berging.

Type watergang

Het waterschap heeft onderstaande typen met de bijbehorende definities vastgesteld (Tabel 2). De volgorde van de type watergangen is tevens de rangorde waarin de typering wordt bepaald.

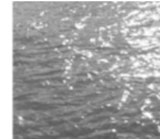
Tabel 2. De type watergangen in de legger.

Functie	Type	Definitie
Primair	Inlaat- en uitwateringsgeul	Het buitendijks van de in de legger waterkeringen aangegeven primaire waterkering gelegen water, dat dient tot het in- en uitlaten van water ten behoeve van de waterhuishouding in het binnendijks gebied.
	Boezemwater	Het water dat dient voor de afvoer, de aanvoer en de berging van water en dat wordt begrensd door een in de legger aangegeven boezemkade.
	Hoofdwatergang	De watergang die in een peilgebied een hoofdfunctie vervult voor de afwatering en de aanvoer van water.
Secundair	Dijksloot	De watergang gelegen langs een in de leggers van de waterkeringen aangegeven waterkering, die vooral van belang is voor de afvoer van het van de kering afstromende regenwater.
	Wegsloot	De watergang gelegen langs een openbare weg in de zin van de Wegenwet, in beheer bij een publiekrechtelijke organisatie, die voornamelijk dient tot afvoer van het van een weg afstromende regenwater.
	Spoorsloot	De watergang gelegen langs de spoorweg in de zin van de Spoorwegwet 2005 die voornamelijk dient tot afvoer van het van een spoorweg afstromende regenwater.
	Overig water	Alle wateren die niet onder de voorgaande definities vallen.

Beschermingszones van watergangen

De beschermingszone is een aan een waterstaatswerk grenzende zone. De voorschriften uit de keur zijn er van toepassing ter bescherming van het waterstaatswerk. Naast onderhoudspaden zijn de maaiboot-te-water-laatplaatsen ook onderdeel van de beschermingszone. De beschermingszones zijn nog niet grafisch weergegeven op de kaart. Daarom is in de legger voor elk water de breedte van de beschermingszone vastgelegd. De beschermingszone wordt gemeten vanaf de insteek van de watergang. Dit is geschematiseerd volgens Figuur 1.

In Tabel 3 is aangegeven wat de breedte is van de beschermingszones. Hierin valt op dat er een verschil bestaat tussen de verschillende gebieden. Bij het vaststellen van de legger in 2007 is er voor gekozen om deze verschillen te laten bestaan. Voor het uniformeren ervan zal eerst beleid gemaakt moeten worden.

Profiel van vrije ruimte

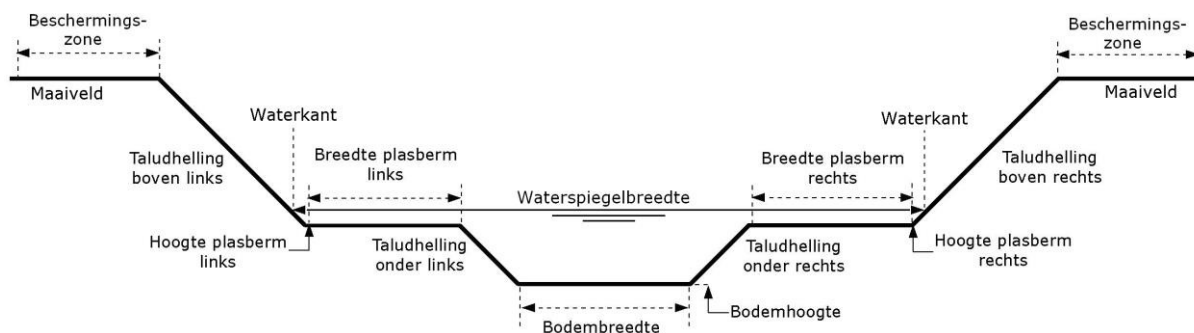
Naast de beschermingszone is er ook nog het profiel van vrije ruimte. Het profiel van vrije ruimte is de ruimte die nodig is voor toekomstige verbeteringen aan het waterstaatswerk. Door het opnemen van de ligging van het profiel van vrije ruimte biedt de keur bescherming tegen ongewenste (ruimtelijke) ontwikkelingen. Het is een toekomstreservering aan weerszijden van en boven en onder een waterstaatswerk of een toekomstig waterstaatswerk.

Tabel 3. Beschermingszones in de legger van waterschap Hollandse Delta. De waarden zijn in meters.

Type watergang	Voorne- Putten	Goeree- Overflakkee	Hoeksche Waard en het Eiland van Dordrecht	IJsselmonde
Inlaat- en uitwateringsgeul	5	5	5	5
Boezemwater	5	5	5	3
Hoofdwatgang	5	5	5	3,5
Dijksloot	5	4	4	1
Wegsloot	5	4	4	1
Spoorsloot			1	1
Overig water	2	3	1	1

Tabel 4. De leggerstaat voor watergangen.

Dataveld	Uitleg	Voorbeeld
Code	Uniek kenmerk	H12345
Onderhoudsplichtige	Onderhoudsplichtige(n)	Waterschap
Onderhoudsverplichting	Het uit te voeren gewoon en buitengewoon onderhoud volgens de Keur, of het daarvan afwijkend onderhoud.	Geheel profiel, geheel onderhoud
Type	Type watergang	hoofdwatgang
Kunstwerkvak (j/n)	Indicatie voor het al dan niet verduikerd zijn	Nee
Beschermingszone (m)	Breedte beschermingszone (m)	5
Talud boven links (1 op x)	Taludhelling boven links (1 op x)	4
Hoogte plasberm links (m t.o.v. NAP)	Hoogte plasberm links (m t.o.v. NAP)	-1,20
Breedte plasberm links (m)	Breedte plasberm links (m)	1
Talud onder links (1 op x)	Taludhelling onder links (1 op x)	3
Bodembreedte (m)	Bodembreedte (m)	2,50
Bodemhoogte (m t.o.v. NAP)	Bodemhoogte (m t.o.v. NAP)	-3,20
Talud onder rechts (1 op x)	Taludhelling onder rechts (1 op x)	1,5
Breedte plasberm rechts (m)	Breedte plasberm rechts (m)	0,50
Hoogte plasberm rechts (m t.o.v. NAP)	Hoogte plasberm rechts (m t.o.v. NAP)	-0,50
Talud boven rechts (1 op x)	Taludhelling boven rechts (1 op x)	1,5
Opmerking	Overige relevante informatie	

Figuur 1 weergave van de benoemde maatvoering in de leggerstaat wateren.

3.2.2 Gemalen

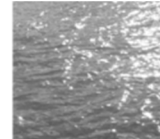
Gemalen zijn meestal peil regelende kunstwerken. Ze worden gebruikt om water te verplaatsen, zowel voor de aanvoer- als afvoerfunctie. De ligging is weergegeven met een symbool op het middelpunt van het kunstwerk. Het is mogelijk dat het symbool niet het gehele kunstwerk beslaat. In Tabel 5 is de leggerstaat weergegeven.

Tabel 5. De leggerstaat voor gemalen.

Dataveld	Uitleg	Voorbeeld
Code	Uniek kenmerk	09816GM
Onderhoud constructie	Onderhoudsplichtige van het kunstwerk	Waterschap
Type	Type gemaal	schroef- of axiaalpompe
Capaciteit	Gecombineerde maximale capaciteit (m ³ /min)	450
Opmerking	Overige relevante informatie	

3.2.3 Stuwen

Stuwen zijn meestal peil regelende kunstwerken. Ze worden gebruikt om water te verplaatsen, zowel voor de aanvoer- als afvoerfunctie. De ligging is weergegeven met een symbool op het middelpunt van het kunstwerk. Het is mogelijk dat het symbool niet het gehele kunstwerk beslaat. In Tabel 6 is de leggerstaat weergegeven.

Tabel 6. De leggerstaat voor stuwen.

Dataveld	Uitleg	Voorbeeld
Code	Uniek kenmerk	45723ST
Onderhoud constructie	Onderhoudsplichtige van het kunstwerk	Waterschap
Type	Een aanduiding voor de voorziening die de stuwning verzorgt of regelt.	tuimel- of kantelstuw
Aantal identieke doorstroomopeningen	Het aantal doorstroomopeningen van de stuw	1
Doorstroombreedte (m)	De maatgevende breedte van de stuwopening waar normaliter het water doorheen stroomt (m)	1,93
Hoogste doorstroomhoogte (m t.o.v. NAP)	De hoogst mogelijk in te stellen hoogte van de stuw bij normaal bedrijf	0,43
Laagste doorstroomhoogte (m t.o.v. NAP)	De laagst mogelijk in te stellen hoogte van de stuw bij normaal bedrijf	-1,25
Kruinbreedte (m)	De maatgevende breedte van de stuwconstructie waar het water overheen stroomt in extreme situaties	16,77
Opmerking	Overige relevante informatie	

3.2.4 Afsluitmiddelen

Afsluitmiddelen kunnen een peil regelende of waterkerende functie hebben. De ligging is weergegeven met een symbool op het middelpunt van het kunstwerk. Het is mogelijk dat het symbool niet het gehele kunstwerk beslaat. In Tabel 7 is de leggerstaat weergegeven.

Tabel 7. De leggerstaat voor afsluitmiddelen.

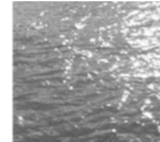
Dataveld	Uitleg	Voorbeeld
Code	Uniek kenmerk	44797AF
Onderhoud constructie	Onderhoudsplichtige van het kunstwerk	Waterschap
Type	Een aanduiding voor het soort afsluitmiddel c.q. de wijze waarop een kunstwerk kan worden afgesloten, gebaseerd op het sluitingsmechanisme. Typische soorten afsluitmiddelen zijn schuif, klep en deur.	schuif
Opmerking	Overige relevante informatie	

3.2.5 Vaste dammen

Een (grond)dam kan dienen om op een stuk grond (weiland, landbouwgrond, huisperceel) te komen, maar vaak liggen in deze gronddammen duikers. De voorziening bedoeld in deze categorie heeft tot doel een waterscheiding te vormen. De vaste dammen die in de legger staan dienen alleen ter verduidelijking van peilgrenzen en worden ook wel "blinde dammen" genoemd. In Tabel 8 is de leggerstaat weergegeven.

Tabel 8. De leggerstaat van vaste dammen.

Dataveld	Uitleg	Voorbeeld
Code	Uniek kenmerk	30243VD
Onderhoud constructie	Onderhoudsplichtige van de dam	Staatsbosbeheer
Breedte (m)	De maatgevende breedte van het object loodrecht op de as van de watergang	6,0
Opmerking	Overige relevante informatie	

3.2.6 Duikers, sifons en hevels

Een kokervormige constructie, eventueel met een verhoogd/verlaagd middengedeelte, met als doel de wederzijdse verbinding tussen oppervlaktewater te waarborgen, waarbij in principe de bodem van de waterloop, in tegenstelling tot die van de brug, wordt onderbroken. Een duiker met een verhoogd middengedeelte is een duiker van het soort hevel. Een duiker met een verlaagd middengedeelte is een duiker van het soort sifon. Duikers kunnen met elkaar verbonden/voorzien zijn via/van (inspectie)putten. In Tabel 9 is de leggerstaat weergegeven.

Tabel 9. De leggerstaat voor duikers, sifons en hevels.

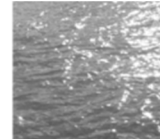
Dataveld	Uitleg	Voorbeeld
Code	Uniek kenmerk	03365DU
Onderhoud constructie	Onderhoudsplichtige van het kunstwerk	Waterschap
Vorm	De vorm van de koker	rechthoekig
Indicatie peilregelend peilscheidend	Indicatie of de koker een peilregelende of peilscheidende functie heeft	Nee
Breedte opening / diameter (m)	De maatgevende breedte van de opening waar normaliter het water doorheen stroomt (m)	0,70
Hoogte opening (m)	De maatgevende hoogte van de opening waar normaliter het water doorheen stroomt (m)	2,20
Lengte (m)	De lengte van de koker in de stroomrichting	14,06
Binnenonderkant buis boven (m t.o.v. NAP)	De hoogst mogelijk in te stellen hoogte van de stuw bij normaal bedrijf	-3,59
Binnenonderkant buis beneden (m t.o.v. NAP)	De laagst mogelijk in te stellen hoogte van de stuw bij normaal bedrijf	-3,57
Opmerking	Overige relevante informatie	

3.2.7 Bruggen

Een civielkundige constructie die doorgang verschaft voor voetgangers, dieren, voertuigen en diensten boven obstakels of tussen twee punten op een hoogte boven de grond. Een brug vormt een verbinding tussen twee punten die van elkaar gescheiden zijn door een watergang waarbij de constructie geen verharde kunstmatige bodem heeft of waarbij de verharding geen deel uitmaakt van de constructie. In Tabel 10 is de leggerstaat weergegeven.

Tabel 10. De leggerstaat voor bruggen.

Dataveld	Uitleg	Voorbeeld
Code	Uniek kenmerk	33203BR
Onderhoud constructie	Onderhoudsplichtige van het kunstwerk	Gemeente
Soort brug	De type brug	vrije overspanning
Doorvaartbreedte (m)	Maatgevende breedte loodrecht op de as van de watergang (m)	2,90
Doorvaartlengte (m)	Maatgevende lengte in de as van de watergang (m)	7,60
Opmerking	Overige relevante informatie	

3.2.8 Sluizen

Een kunstmatige, beweegbare waterkering die de verbinding tussen twee wateren kan afsluiten of openstellen en daartoe van deuren of schuiven is voorzien. Een sluis kan dienen om water uit het bekken met de hogere waterstand door te laten of het verschil in waterstand te handhaven. In Tabel 11 staat de leggerstaat voor sluizen weergegeven.

Tabel 11. De leggerstaat voor sluizen.

Dataveld	Uitleg	Voorbeeld
Code	Uniek kenmerk	08178SL
Onderhoud constructie	Onderhoudsplichtige van het kunstwerk	Waterschap
Soort sluis	De type sluis	schutsluis
Doorvaartbreedte (m)	De kleinste breedte van de doorvaartopening(en) loodrecht op de as van de watergang die bij de maatgevende waterstand volledig door een vaartuig kan worden benut	7,30
Drempelhoogte (m t.o.v. NAP)	Hoogte van de drempel bij het hoofd van de sluis	-3,75
Opmerking	Overige relevante informatie	

3.3 Onderhoudsplicht waterstaatswerken

De onderhoudsplicht van waterstaatswerken wordt toegewezen. De wijze van toewijzing is voor watergangen anders dan voor (peil regelende) kunstwerken.

3.3.1 Onderhoud watergangen

Het onderhoud van watergangen kan onderscheiden worden in *gewoon onderhoud* en *buitengewoon onderhoud*. In de Keur van waterschap Hollandse Delta is zowel het gewoon als buitengewoon onderhoud omschreven.

Artikel 2.5 Gewoon onderhoud aan oppervlaktewaterlichamen.

- 1. De onderhoudsplichtigen van oppervlaktewaterlichamen zijn verplicht tot het daaruit verwijderen van begroeiingen en afval die schadelijk zijn voor het functioneren van het oppervlaktewaterlichaam.*
- 2. De onder het eerste lid vermelde onderhoudsplichtigen zijn tevens verplicht tot het herstellen van beschadigingen aan oevers en tot het onderhouden van begroeiingen, dienstig aan de waterhuishoudkundige functies van het oppervlaktewaterlichaam.*

Artikel 2.6 Buitengewoon onderhoud aan oppervlaktewaterlichamen

- 1. De onderhoudsplichtigen van oppervlaktewaterlichamen zijn verplicht tot instandhouding daarvan overeenkomstig het in de legger ingevolge de Waterwet bepaalde omtrent ligging, vorm, afmeting en constructie.*

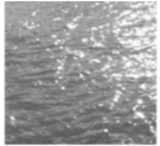
Het gehele oppervlaktewaterlichaam bestaat uit het gedeelte tussen de insteken van de watergang. De onderhoudsplicht voor de watergang omvat dus zowel baggeren, het maaierwerk van het natte profiel als dat van de droge taluds. Het herprofilen van het oppervlaktewater wordt gezien als buitengewoon onderhoud.

Maaibeheer watersysteem

De begroeiing die in wateren aanwezig is zorgt voor weerstand voor de stroming van water. Hoe meer plantengroei, hoe groter de weerstand voor stroming. Soms is die weerstand zo groot dat de aan- en afvoer door een watergang teveel wordt geremd en moet de begroeiing worden gemaaid. Aan de andere kant levert de plantengroei binnen het natte profiel een belangrijke positieve bijdrage aan de ecologische waterkwaliteit; het is dus ongewenst om begroeiing weg te halen als het nog niet schadelijk is voor het functioneren van het oppervlaktewaterlichaam (*de Keur*, artikel 2.5, lid 1).

Bij het maaibeheer is het zaak om de juiste balans te vinden tussen de beschreven doelstellingen; door niet onnodig begroeiing uit de wateren te verwijderen en waar mogelijk juist begroeiing te laten staan. Sommige watergangen hebben een overbreedte t.o.v. het normatieve profiel. Deze breedtes zijn niet direct noodzakelijk voor de aan- en afvoer van water maar zijn wel belangrijk voor waterberging. De overbreedtes bieden

kansen om begroeiing niet geheel te verwijderen maar delen te laten staan, wat ten goede komt aan de waterkwaliteit (zie Figuur 2).

Het is voor de waterberging en waterkwaliteit wel belangrijk dat de overbreedte niet verlandt. Sommige watergangen zijn dieper aangelegd dan voor goede aan- en afvoer van water noodzakelijk is. In deze watergangen wordt de weerstand van plantengroei dus pas later een probleem, en kan vaak later worden gemaaid.

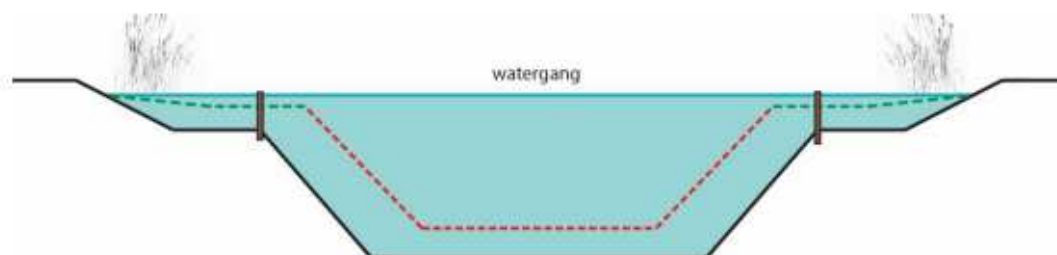

Figuur 2. Een impressie van een watergang.

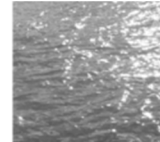
Baggeren

Het baggeren is erop gericht om de functie van de wateren in stand te houden. De gegevens die in de legger zijn vastgelegd over bodemhoogte, bodembreedte en talud bepalen daarbij samen het theoretisch profiel. Het theoretisch profiel in combinatie met het waterpeil t.o.v. NAP bepaalt het doorstroomoppervlak. Dat is het oppervlak in het dwarsprofiel waar het water doorheen stroomt. Voor de aan- en afvoerfunctie is het doorstroomoppervlak het meest bepalend.

Het profiel dat in de legger is opgenomen is een zogenaamde ingreepmaat. Als slib of bagger zich in dit profiel bevindt dan moet het profiel door het uitvoeren van onderhoud worden teruggebracht (zie Figuur 3). Om te voorkomen dat een watergang een week na uitvoering al niet meer aan de diepte voldoet en weer moet worden onderhouden, wordt een watergang meestal enkele decimeters dieper uitgebaggerd.

Figuur 3. De rode onderbroken lijn geeft een theoretisch leggerprofiel weer.

In Tabel 12 zijn de soorten onderhoud weergegeven. Met 'Geheel onderhoud' wordt het gewoon en buitengewoon onderhoud bedoeld zoals de Keur aangeeft. Het gehele profiel van een watergang loopt van insteek tot insteek.

Tabel 12. Soorten onderhoudsregimes met de beschrijvingen.

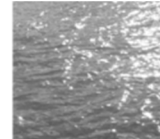
Soort onderhoud	Omschrijving
Geheel	Geheel onderhoud, geheel profiel
Halfprofiel	Geheel onderhoud aanliggende helft profiel
Formeel wshd/gemeente	Geheel profiel, formeel half waterschap/gemeente
Formeel wshd	Geheel profiel, formeel geheel waterschap
Formeel spoorwegbeheerder	Geheel profiel, formeel geheel spoorwegbeheerder
Formeel gemeente	Geheel profiel, formeel geheel gemeente
Niet schouwen	Wel in legger, niet in schouw
Geen gewoon onderhoud	Vrijstelling van gewoon onderhoud
Te verlanden	Toestemming tot verlanden
Gefaseerd maaibeleid	Gefaseerd maaibeleid
Afwijkend onderhoud	Afwijkend onderhoudsregime

Onderhoudsplichtigen voor de watergangen

Hieronder is uitgewerkt hoe regulier wordt omgegaan met het toewijzen van onderhoudsplichtigen van watergangen. In artikel 4 tweede lid van het *Reglement van bestuur voor het waterschap Hollandse Delta* staat: "Het onderhoud van primaire wateren berust bij het waterschap." De secundaire watergangen worden toegewezen op basis van de groots belanghebbende.

Tabel 13. De onderhoudsplichtigen per type watergang.

Functie	Type	Toewijzing
Primair	Inlaat- en uitwateringsgeul	Het waterschap is de onderhoudsplichtige t.g.v. artikel 4 tweede lid uit het reglement.
	Boezemwater	Het waterschap is de onderhoudsplichtige t.g.v. artikel 4 tweede lid uit het reglement.
	Hoofdwatergang	Het waterschap is de onderhoudsplichtige t.g.v. artikel 4 tweede lid uit het reglement.
Secundair	Dijksloot	De dijkbeheerder is de onderhoudsplichtige. In principe voor het gehele profiel, tenzij anders is aangegeven in de leggerstaat. Het waterschap is vaak ook de dijkbeheerder.
	Wegsloot	De wegbeheerder is de onderhoudsplichtige. In principe voor het gehele profiel, tenzij anders is aangegeven in de leggerstaat.
	Spoorsloot	De spoorwegbeheerder is onderhoudsplichtige. In principe voor het gehele profiel, tenzij anders is aangegeven in de leggerstaat.
	Overig water	De aanliggend perceel(s)eigenaar van de watergang is/zijn onderhoudsplichtige voor zover het eigendom strekt tenzij anders is aangegeven in de leggerstaat. Dit betreft dus de eigenaar van het perceel grenzend aan de insteek van het oppervlaktewaterlichaam; niet die grenzend aan de waterlijn.

3.3.2 Onderhoud kunstwerken

Voor wat betreft het onderhoud aan kunstwerken wordt onderscheid gemaakt in:

- *Onderhoud van het doorstroomprofiel:* Het in stand houden van het doorstroomprofiel van het kunstwerk, waaronder wordt verstaan het verwijderen van alle afval die de onbelemmerde doorstroming van het water verhindert.
- *Constructief onderhoud:* Het onderhoud van de constructie en de materialen waaruit het kunstwerk is samengesteld, alsmede het op de juiste locatie en de juiste leggermaten handhaven van het kunstwerk.

Bijvoorbeeld: een gronddam met een duiker. De gronddam verschaft toegang tot een perceel. De belanghebbende van het perceel is daardoor onderhoudsplichtig voor de constructie van de duiker. Als de watergang een aangewezen wegsloot is, dan is de wegbeheerder verantwoordelijk voor het verwijderen van alle afval die de doorstroming van het water belemmerd.

Onderhoud van het doorstroomprofiel

Bij wie het onderhoud van het doorstroomprofiel van het kunstwerk berust is te vinden in de leggerstaat van de oppervlaktewaterlichamen. Dit is namelijk de onderhoudsplichtige van de watergang waarin het kunstwerk zich bevindt.

Constructief onderhoud

Bij wie het constructief onderhoud van het kunstwerk berust is aangegeven in de leggerstaat van de kunstwerken.

In artikel 4 derde lid van het *Reglement van bestuur voor het waterschap Hollandse Delta* staat: het onderhoud van kunstwerken berust bij het waterschap, tenzij een derde daartoe verplicht is, of, indien zodanige verplichting ontbreekt of niet bekend is, bij de zakelijk gerechtigde tot het kunstwerk. Doorgaans wordt de onderhoudsplicht betreffende het constructief onderhoud berust bij degenen zoals in een vergunning of overeenkomst is vastgelegd, of, indien zodanige verplichting ontbreekt of niet bekend is, bij degenen die krachtens eigendom, bezit of beperkt recht het genot heeft van het kunstwerk.

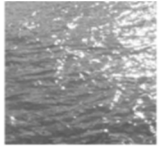
- Van kunstwerken die bedoeld zijn om het peil conform het peilbesluit te regelen berust het constructief onderhoud en bediening bij het waterschap, tenzij anders aangegeven. Indien dit een kunstwerk betreft dat geïntegreerd is in een ander kunstwerk (bijv. een afsluitmiddel in een put in een duiker), dan berust alleen het constructief onderhoud van het regelwerk (het bewegende deel) bij het waterschap.
- Van kunstwerken die bedoeld zijn om het peil van een peilafwijking (waar derden met vergunning of onder melding een peil handhaven dat afwijkend is van het peilbesluit) te regelen, berust het constructief onderhoud en bediening bij de vergunninghouder van de peilafwijking.
- In een aantal specifieke gevallen berust de bediening van de peil regelende constructie niet bij de onderhoudsplichtige van de constructie. In voorkomende gevallen is dit in de leggerstaat aangegeven.
- In een aantal gevallen berust het onderhoud van de constructie niet bij de in de leggerstaat genoemde *Vergunninghouder* maar bij een andere in de vergunning of andere overeenkomst genoemde belanghebbende.
- Van duikers en bruggen ter ontsluiting van landbouwpercelen, huiskavels en (natuur)terreinen berust het constructief onderhoud bij de vergunninghouder.
- Wanneer weg, spoor of waterkering een watergang moet kruisen dan berust het constructief onderhoud daarvan in het algemeen bij de beheerder van weg, spoor of waterkering tenzij anders is overeengekomen.
- Indien een brug of duiker hierbij meerdere belangen kruist berust het constructief onderhoud van de hele constructie bij de belanghebbende met het grootste belang.

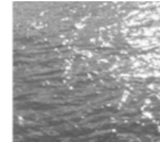
- Wanneer in of over een watergang een duiker of brug is gelegd om bij schouw of onderhoud geen lange route te hoeven afleggen, dan berust het constructief onderhoud van het kunstwerk bij het waterschap. Het waterschap houdt op deze dam ook de benodigde gronddekking in stand. Deze locaties zijn voorzien van de opmerking 'schouwdam'.

3.3.3 Schouw

De onderhoudsplicht voor waterstaatswerken geldt jaarrond. Tijdens de schouw controleert het waterschap de staat van onderhoud van de wateren. Het waterschap hanteert verschillende schouwmomenten die worden opgenomen in het schouwschema. Dit schema wordt op grond van de keur jaarlijks vastgesteld door het dagelijks bestuur en zijn ter informatie als bijlage 1 en 2 toegevoegd.

De schouw op de wateren omvat het schouwen van de beschermingszone in de zomermaanden en de maai- en baggerschouw in de herfst- en wintermaanden. Voor de kunstwerken bestaat geen aparte schouwronde. Ook tussentijds, buiten de schouw om, kunnen situaties voorkomen die acuut onderhoud noodzakelijk maken. Het waterschap wijst dan tussentijds de onderhoudsplichtige op zijn of haar onderhoudstaak. Tijdens de baggerschouw wordt in een cyclus periodiek, meestal eens in de acht jaar, de diepte van wateren gecontroleerd (zie bijlagen 1 en 2).

4 Uitgangspunten en begrippen

4.1 Uitgangspunten

Uitgangspunt voor deze legger is de 'Keur voor waterschap Hollandse Delta' (geconsolideerde versie, geldend vanaf 03-12-2018) en de vigerende 'Legger van oppervlaktewaterlichamen en kunstwerken (geldend vanaf 15-12-2014). Andere gehanteerde uitgangspunten bij het opstellen van de legger zijn:

- Andere overheden en grote instanties worden met name genoemd in de leggerstaten, gemeentes zijn niet separaat per gemeente benoemd.
- Wateren en kunstwerken worden geacht met vergunning aanwezig te zijn. Indien bekend dan wordt het unieke identificatienummer van rechtsverhoudingen, zoals vergunningen of overeenkomsten, vermeldt in de leggerstaten.

4.2 Begrippen

Vorm, afmeting en constructie

Voor waterstaatswerken geldt dat het werkelijk aanwezig profiel en de werkelijk aanwezige capaciteit moet worden gehandhaafd. Gegevens van waterstaatswerken in de legger kunnen alleen per watervergunning of besluit gewijzigd te worden.

Minimale afmetingen

De afmetingen (het 'profiel') van oppervlaktewaterlichamen in de legger zijn minimale afmetingen. Dat wil zeggen dat het leggerprofiel het minimum in stand te houden profiel is voor de toegekende functie van het water. Dit heeft onder meer tot gevolg dat, zodra het werkelijke afmetingen van het oppervlaktewaterlichaam groter is dan de leggermaat of de taludhelling flauwer, het werkelijke profiel niet per se moet worden teruggebracht naar het leggerprofiel.

Als oppervlaktewaterlichamen in de praktijk grotere afmetingen hebben, bijvoorbeeld doordat afkalving van de oever heeft plaatsgevonden, heeft de onderhoudsplichtige voor het gewoon onderhoud alleen de verplichting de oever te herstellen als dat nodig is om te voorkomen dat door inzakking of uitspoeling de afvoer, aanvoer of berging van water wordt gehinderd. De onderhoudsplichtige is niet verplicht het talud te herstellen als de inzakking of uitspoeling het waterbeheer niet hindert.

Oppervlaktewaterlichamen

Een oppervlaktewaterlichaam is een samenhangend geheel van vrij aan het aardoppervlak voorkomend water, alsmede de bijbehorende bodem, oevers en flora en fauna. Ook laaggelegen (inundeerbare), onbebouwde gronden tussen boezemwater en boezemwaterkeringen behoren tot de oever en daarmee tot het oppervlaktewaterlichaam.

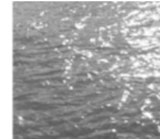
Kort gezegd loopt het gehele waterstaatswerk 'oppervlaktewaterlichaam' *van insteek tot insteek*. Met de insteek wordt bedoeld, de plek waar de schuine oever (het talud) overgaat in het horizontaal gelegen maaiveld. Hiermee zijn natuurvriendelijke oevers onderdeel van het oppervlaktewaterlichaam.

Met de termen 'watergang' en 'oppervlaktewaterlichaam' wordt hetzelfde bedoeld. Echter, in de praktijk zal een groot oppervlaktewater, zoals de Binnenbedijkte Maas of 't Waaltje, niet snel als een watergang benoemd worden, ook al zou dat wel kunnen. Een andere term dat steeds meer gebruikt wordt voor oppervlaktewaterlichamen is de term 'hydro-object'.

De oppervlaktewaterlichamen zijn in de geografische kaart gevisualiseerd door het intekenen van de hartlijn. Van de wateren is in de legger het functioneel profiel opgenomen.

Indien ter plaatse van een verbreding de waterspiegelbreedte meer dan tweemaal zo breed is dan de gemiddelde waterspiegelbreedte van het boven- en benedenstroomse doorstroomprofiel, wordt de verbreding als een aparte watergang van het type 'overige water' in de legger opgenomen en voorzien van de opmerking 'verbreding'.

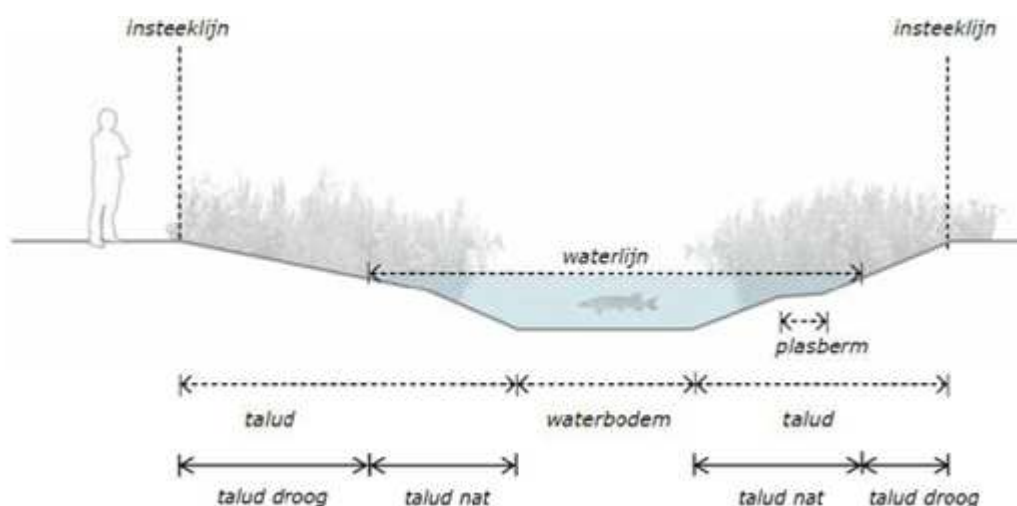

Een verbreding tot en met tweemaal de waterspiegelbreedte van het boven- en benedenstroomse doorstroomprofiel, wordt geacht te behoren tot het doorstroomprofiel.

Zijtakken van boezemwateren, die niet (door de boezemkade heen) verbonden zijn met het watersysteem aan de polderzijde, worden in de legger aangegeven als type 'overige water'.

Natuurvriendelijke oever

Dit zijn oevers die zijn aangelegd om specifiek de waterkwaliteit te versterken. De oevers zijn een geleidelijke overgang tussen land en water en kunnen variëren in omvang, van een plasberm van 1 meter breed tot een zeer brede oever met poeltjes en inhammen (zie Figuur 4).

Figuur 4. Een impressie van kleine natuurvriendelijke over.

Kunstwerken

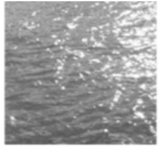
Kunstwerken zijn civieltechnische constructies zoals stuwen, gemalen, bruggen, duikers en dergelijke. De ligging is weergegeven met een symbool op het middelpunt van het kunstwerk. Het is mogelijk dat het symbool niet het gehele kunstwerk beslaat.

Omdat (inspectie)putten worden beschouwd als onderdeel van een verduikering, zijn deze niet apart vermeld in de legger. Zover bekend staan ze wel in het beheerregister.

Overige begrippen

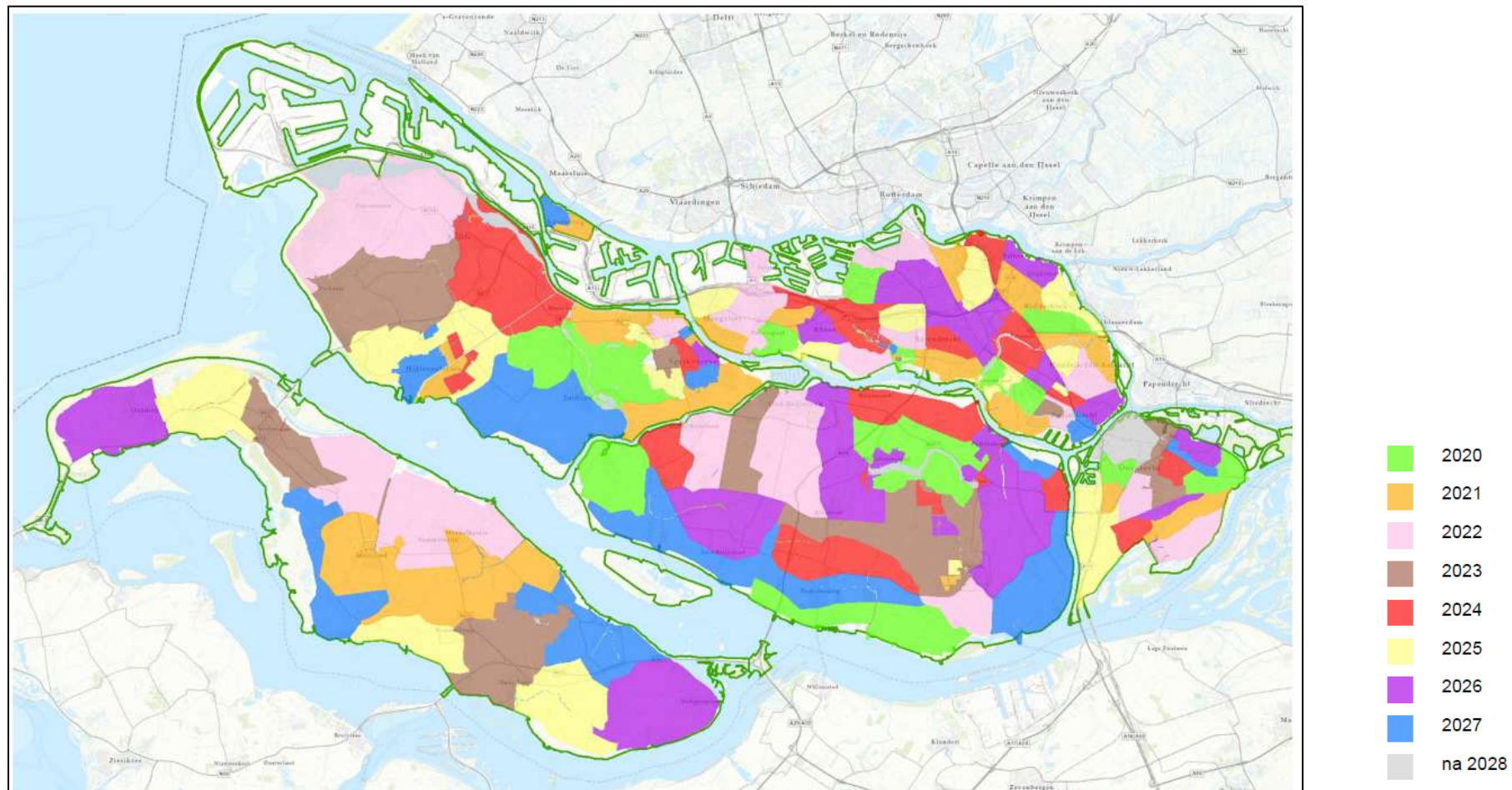
In deze legger wordt, tenzij anders bepaald, verstaan onder:

- **Bergingsgebied:** een bergingsgebied is ook een waterstaatswerk; het is een gebied dat dient ter verruiming van de bergingscapaciteit van een of meer watersystemen, maar wat geen oppervlaktewaterlichaam of onderdeel daarvan is. Door ruimte beschikbaar te stellen voor tijdelijke opvang van water, wordt wateroverlast elders voorkomen. Deze gebieden die buiten het oppervlaktewaterlichaam liggen en tijdelijk vol met water mogen stromen zijn nog niet in de legger aangewezen.
- **Beschermingszone:** De beschermingszone is een aan een waterstaatswerk grenzende zone. De voorschriften uit de keur zijn er van toepassing ter bescherming van het waterstaatswerk. De zone dient bij wateren met name voor het veiligstellen van de mogelijkheid om onderhoud uit te voeren. Naast onderhoudspaden zijn de maaiboot-te-water-laotplaatsen ook onderdeel van de beschermingszone.
- **Droog profiel:** het talud vanaf de insteek tot aan de waterlijn (zie Figuur 4).
- **functioneel profiel:** de minimaal noodzakelijke afmetingen om aan de waterstaatkundige functies te kunnen voldoen, voor zowel waterkwantiteit als (ecologische) waterkwaliteit en –indien van toepassing– voor de vaarwegfunctie.

- *insteek*: de snijlijn van het schuine oevertalud (oeverhelling) met het horizontaal gelegen maaiveld (zie Figuur 4).
- *legger*: legger als bedoeld in artikel 5.1 van de Waterwet en in artikel 78 tweede lid van de Waterschapswet. Een openbaar register van de beheerder, waarin de onderhoudsplicht of de gewenste of vereiste (onderhouds-)toestand van wateren en andere waterhuishoudkundige werken en voorzieningen zijn aangegeven.
- *maaiveld*: hoogteligging van het grondoppervlak in een gebied, met uitzondering van taluds, bermen of andere (kunstmatige) verhogingen of verlagingen (zie Figuur 1).
- *nat profiel*: het vanaf de waterkant onder de waterspiegel gelegen deel van het profiel van een oppervlaktewaterlichaam.
- *onderhoudsverplichting*: de aansprakelijkheid voor onderhoud van bij het waterschap in beheer zijnde objecten zoals in de legger is aangegeven (zie ook de Keur van waterschap Hollandse Delta).
- *onderhoudsplichtige*: natuurlijke persoon of rechtspersoon die verantwoordelijk is voor het onderhoud.
- *peil regelend kunstwerk*: kunstwerk voor het regelen van het waterpeil.
- *peilscheidend kunstwerk*: kunstwerk voor het scheiden van twee verschillende waterpeilen.
- *verbreding*: lokale verruiming aan het doorstroomprofiel van een watergang als gevolg van de geografische omstandigheden of een vergraving ten behoeve van compensatiewater, recreatieve functie of een vergraving uit oogpunt van een ander belang. Dit betreft de vergunningplichtige werken.
- *waterkant*: de grenslijn tussen water en oever bij zomerpeil (zie Figuur 1).
- *waterspiegel*: het grensvlak tussen het oppervlaktewater en lucht.
- *waterspiegelbreedte*: de breedte van het wateroppervlak haaks op de lengterichting van de watergang (zie Figuur 1).
- *waterstaatswerk*: oppervlaktewaterlichaam, bergingsgebied, waterkering of ondersteunend kunstwerk, dat als zodanig in de legger is aangegeven.

Bijlage 1: Schema baggercyclus 2020-2027

Bijlage 2: Schouw beschermingszones om de 4 jaar.

